

Monografie

Mijloace juridice de conservare a patrimoniului debitorului

**Acțiunea revocatorie,
acțiunea oblică, acțiunea directă**

rămâne supus urmării creditorului, care îi poate cere plata unei despăgubiri pentru repararea prejudiciului cauzat^[1].

Soluția este consacrată și în practica judiciară, care a statuat că, în ipoteza în care cel care a dobândit bunul de la debitor îl înstrăinează între timp către terțul subdobânditor, acțiunea pauliană poate fi introdusă și împotriva acestuia din urmă, cu condiția dovedirii de către reclamant atât a fraudei dobânditorului, cât și a fraudei subdobânditorului^[2]. De asemenea, fosta instanță supremă, cu valoare de îndrumare, a decis că „actul va fi anulat dacă ei au dobândit cu titlu gratuit, indiferent de buna sau reaua lor credință sau dacă, dobândind cu titlu oneros, au fost de rea-credință, adică au cunoscut fraudă săvârșită de înstrăinător”^[3].

Secțiunea a 5-a. Efectele admiterii acțiunii pauliene

§1. Inopozabilitatea actului fraudulos atacat^[4]

71. Articolul 1565 noul C. civ. are meritul de a stabili cu exactitate efectele admiterii acțiunii revocatorii, curmând astfel un lung șir de dispute doctrinare. De aceea, *nu se mai poate susține sub nicio formă sancțiunea nulității*, decât ca efect al acțiunii colective promovate în procedura insolvenței.

Nulitatea era o sancțiune neadecvată paulienei „clasice” din Codul civil, deoarece efectele ei sunt cu mult mai extinse decât este necesar pentru realizarea drepturilor creditorului. Acțiunea pauliană are o singură finalitate: repararea prejudiciului cauzat creditorului prin actul fraudulos atacat. De aceea, este suficient ca actul în cauză să devină inopozabil reclamantului, în așa fel încât să îl poată ignora și să fie în măsură să urmărească valoarea

[1] FR. TERRÉ, PH. SIMLER, Y. LEQUETTE, *op. cit.*, p. 1099.

[2] Trib. Suprem, col. civ., dec. nr. 744/1959, în C.D. 1959, p. 101.

[3] Plenul Trib. Suprem, dec. de îndrum. nr. 15/1962, în C.D. 1962, p. 25.

[4] Pentru detalii, a se vedea: J. FLOUR, J.L. AUBERT, Y. FLOUR, E. SAVAUX, *op. cit.*, p. 57-58; C. LARROUMET, *op. cit.*, p. 268-269; FR. TERRÉ, PH. SIMLER, Y. LEQUETTE, *op. cit.*, p. 1099.

patrimonială transmisă de debitor terțului, ca și cum aceasta nu ar fi ieșit din patrimoniul debitorului și s-ar afla în continuare în gajul său general. Aceasta este soluția modernă și optimă adoptată de legiuitorul nostru, inspirată fiind de art. 1636 CCQ. Chiar dacă textul art. 1565 alin. (2) noul C. civ. prevede că hotărârea de admitere a acțiunii pauliene indisponibilizează bunul până la încetarea executării silite a creanței, în materie de imobile, un creditor diligent trebuie să facă uz de măsuri conservatorii cum ar fi sechestrul asigurător sau judiciar ori cel puțin să ceară notarea în cartea funciară a acțiunii pauliene. În felul acesta se va evita apariția unui subdobânditor de bună-credință^[1]. Așadar, până când sancțiunea produce efecte *erga omnes* și, în primul rând, între părțile actului juridic, admiterea acțiunii pauliene lovește de ineficacitate actul fraudulos numai în raporturile dintre creditorul reclamant și terțul pârât. Așa cum vom constata, respectivul act juridic rămâne în ființă între părțile care l-au încheiat, adică între debitor și terțul contractant.

72. Prin urmare, sancțiunea actului atacat constă în inopozabilitatea lui față de creditorul care a promovat acțiunea pauliană^[2], această soluție fiind urmată mai mult sau mai puțin consecvent în ultimii 30 de ani și în jurisprudență^[3]. Având ca reper faptul că sancțiunea admiterii acțiunii pauliene constă în inopozabilitatea actului atacat față de creditorul reclamant, este necesar să determinăm consecințele acesteia în raporturile dintre creditor și terțul pârât, în raporturile dintre creditor reclamant și creditorii terțului pârât și, în sfârșit, în raporturile dintre debitor și terțul dobânditor în calitatea lor de părți ale actului fraudulos, dar valabil încheiat.

[1] P.G. JOBIN, N. VÉZINA, *op. cit.*, p. 752.

[2] FR. DEAK, *Curs de drept civil. Teoria generală a obligațiilor*, Universitatea din București, 1960, p. 362; R. SANILEVICI, *Drept civil. Teoria generală a obligațiilor*, Universitatea „Al.I. Cuza”, Iași, 1976, p. 263; C. STĂTESCU, C. BÎRSAN, *op. cit.*, p. 310-311; FR. TERRÉ, PH. SIMLER, Y. LEQUETTE, *op. cit.*, p. 1079-1080; C. LARROUMET, *op. cit.*, p. 273-274.

[3] Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 919/1970, în *Repertoriu 1969-1975*, p. 122; Cass. civ. 1, 3 décembre 1985, în *Bulletin des arrêts de la Cour de cassation (chambres civiles) IV*, nr. 134.

§2. Raporturile dintre creditorul reclamant și terțul care a încheiat actul fraudulos cu debitorul

73. Prin admiterea acțiunii pauliene, actul fraudulos devine inopozabil creditorului, ceea ce înseamnă că se consideră lipsit de efectele sale în raporturile dintre creditorul reclamant și terțul pârât; creditorul se poate comporta ca și cum actul atacat nu s-ar fi încheiat între debitorul său și terțul în cauză. În consecință, *terțul nu poate opune creditorului dreptul pe care l-a dobândit în temeiul actului atacat*. De pildă, atunci când debitorul a înstrăinat un bun către terțul pârât, creditorul în cauză poate considera că acea înstrăinare nu a avut loc. Prin urmare, el are dreptul să urmărească bunul respectiv ca și cum nu ar fi ieșit din patrimoniul debitorului și, implicit, nici din gajul său general. În mod obișnuit, în doctrina de specialitate se afirmă că acțiunea pauliană permite reconstituirea patrimoniului debitorului, iar terțul dobânditor este ținut la o obligație de restituire către debitor a ceea ce a primit. Această formulare, care evocă ideea de restituire a unei valori în patrimoniul debitorului, așa cum s-a spus, nu este riguros corectă, nefiind conformă cu finalitatea acțiunii pauliene și cu efectele sale limitate^[1]. Actul atacat nu este anulat. De aceea, nu poate fi vorba despre o reconstituire reală a patrimoniului debitorului și nici despre o obligație de restituire în sarcina terțului pârât; el nu are nimic de restituit creditorului reclamant, pentru simplul motiv că, în temeiul actului atacat, nu a primit nimic de la acesta. Pe de altă parte, în raporturile cu toți ceilalți, excepție făcând creditorul reclamant, actul atacat continuă să existe și își produce efectele, fiind valabil încheiat.

74. Creditorul care a obținut câștig de cauză are *posibilitatea de a urmări în natură bunul* dobândit de terț prin actul fraudulos încheiat cu debitorul, deoarece lui și numai lui îi este inopozabil. Numai că inopozabilitatea operează doar în măsura și în limitele necesare pentru repararea prejudiciului suferit de creditor. De aceea, atunci când bunul este divizibil și valoarea creanței reclamantului este

---

[1] FR. TERRÉ, PH. SIMLER, Y. LEQUETTE, *op. cit.*, p. 1100; B. STARCK, H. ROLAND, L. BOYER, *op. cit.*, p. 345-346.

inferioară valorii bunului urmărit, actul de înstrăinare este opozabil și creditorului pentru ceea ce excedează nevoii de realizare a creanței sale; dacă, dimpotrivă, bunul transmis este indivizibil și în urma vânzării sale în cadrul procedurii de executare silită rezultă un preț mai mare decât valoarea creanței reclamantului, suma excedentară se cuvine terțului dobânditor.

75. De altfel, *terțul dobânditor poate să opteze pentru păstrarea bunului*, cu condiția de a-l plăti pe creditorul următor; terțul poate deci opri efectul acțiunii pauliene, *oferind creditorului o sumă de bani cu titlu de despăgubire*. Se poate spune că terțul are un drept de opțiune între a face plata datoriei debitorului către creditorul următor și desesizarea sau abandonarea bunului dobândit în mâinile creditorului^[1]. Terțul dobânditor va fi în schimb obligat să plătească despăgubiri creditorului în toate acele situații în care urmărirea bunului care i-a fost transmis de debitor se dovedește imposibilă. Aceasta se întâmplă în ipoteza în care terțul a înstrăinat bunul, între timp, unui subdobânditor, cu titlu oneros și de bună-credință; situația este identică și atunci când bunul respectiv a pierit din culpa terțului urmărit. În toate cazurile de acest fel, creditorul are dreptul de a cere terțului plata unei sume de bani cu titlu de despăgubiri. Dacă terțul refuză să facă plata voluntar, creditorul poate să urmărească alte bunuri pe care acesta le are în patrimoniu.

Întinderea obligației terțului urmărit de a-l despăgubi pe creditorul următor depinde după cum terțul este un dobânditor de rea-credință sau de bună-credință. Atunci când este *de rea-credință*, obligația sa are etiologie delictuală. Așa se face că, în ipoteza în care urmărirea bunului în natură nu este posibilă din cauza faptului că l-a înstrăinat cu titlu oneros unui subdobânditor de bună-credință, el va fi ținut să plătească daune-interese egale cu valoarea de piață a bunului, chiar dacă vânzarea a avut loc la un preț inferior acesteia. Aceași obligație de despăgubire este în sarcina terțului subdobânditor și în ipoteza în care bunul în cauză a pierit din culpa sa. Dacă însă terțul a dobândit bunul cu titlu oneros, iar din prețur

---

[1] FR. TERRÉ, PH. SIMLER, Y. LEQUETTE, *op. cit.*, p. 1101.

primit de debitor au profitat într-o oarecare măsură și creditorii, el va fi ținut numai pentru căttimea din despăgubire care excedează profitului din preț al creditorului reclamant. În caz contrar, creditorul urmăritor ar primi o valoare mai mare decât aceea la care are dreptul^[1].

Obligația de despăgubire a terțului dobânditor *de bună-credință* își are originea în principiul îmbogățirii fără justă cauză. De aceea, el este îndatorat să plătească daune-interese creditorului numai în măsura și în limitele în care a realizat o îmbogățire până la momentul inițierii acțiunii revocatorii^[2]. Desigur că este vorba despre terțul care a dobândit de la debitor o valoare patrimonială cu titlu gratuit și a fost de bună-credință.

§3. Raporturile dintre creditorul urmăritor și creditorii proprii ai terțului^[3]

76. Terțul urmărit de creditorul care a câștigat procesul poate să aibă propriile datorii față de terțe persoane, care sunt creditorii săi. De aceea, creditorul care exercită acțiunea pauliană este foarte posibil să intre în conflict cu creditorii personali ai terțului dobânditor, care cer să fie plătiți și ei din valorile sau bunurile intrate în patrimoniul debitorului prin actul fraudulos atacat, susținând că ele fac parte din gajul lor general. Având în vedere existența unei situații de acest fel, se pune problema de a se ști în ce situație creditorul urmăritor este sau nu obligat să suporte concursul acestor creditori.

Pentru a găsi o soluție corectă la această problemă, este necesar să deosebim între creditorii chirografari și creditorii cu garanții reale asupra bunurilor dobândite de terțul urmărit prin actul fraudulos.

În prima ipoteză, când *creditorul reclamant este în conflict cu creditorii chirografari sau creditorii cu garanții reale* – gaj, ipotecă,

[1] C. HAMANGIU, I. ROSETTI-BĂLĂNESCU, AL. BĂICOIANU, *op. cit.*, p. 363.

[2] M.N. COSTIN, *op. cit.*, p. 50; C. LARROUMET, *op. cit.*, p. 270; FR. TERRÉ, PH. SIMLER, Y LEQUETTE, *op. cit.*, p. 1101-1102.

[3] FR. TERRÉ, PH. SIMLER, Y. LEQUETTE, *op. cit.*, p. 1102; C. LARROUMET, *op. cit.*, p. 270.

privilegii speciale – *asupra altor bunuri ale terțului decât acelea dobândite prin actul fraudulos atacat*, răspunsul este, în principiu, negativ. Acest răspuns există numai în acele cazuri în care valorile dobândite de către terț prin actul fraudulos constau în bunuri în natură care se află în posesia lui. Pentru creditorul care a avut câștig de cauză, actul respectiv se consideră că nu a fost încheiat, fiindu-i inopozabil. În ceea ce îl privește, bunurile înstrăinate prin acel act nu au ieșit niciodată din patrimoniul debitorului său, cu alte cuvinte, în raporturile sale cu creditorul reclamant, terțul dobânditor nu are drepturi, cum este dreptul de proprietate, asupra acelor bunuri. Rezultă că reclamantul nu se poate afla în concurs cu creditorii proprii ai terțului dobânditor.

În celelalte cazuri, când creditorul nu poate urmări în natură bunurile înstrăinate de debitor către terțul dobânditor, din varii motive, sau dacă actul fraudulos constă într-o donație indirectă ori într-o dare în plată și, în general, când dreptul de creanță are ca obiect o sumă de bani pe care terțul este ținut să i-o plătească, răspunsul este diferit. Creditorul urmăritor al terțului dobânditor trebuie să suporte concursul creditorilor proprii ai acestuia.

77. În cea de-a doua ipoteză, când *creditorul urmăritor este în conflict cu creditorii proprii ai terțului dobânditor care au constituită o garanție reală asupra bunurilor înstrăinate de debitor prin actul fraudulos*, de regulă, soluția nu poate fi aceeași. Creditorii cu astfel de garanții reale – ipotecă, gaj, privilegiu special – trebuie considerați și tratați, în raport cu creditorul reclamant, la fel ca și subdobânditorii cu titlu oneros. Așa se face că, în cazul în care nu se poate dovedi complicitatea lor la fraudă pauliană, reclamantul este ținut să respecte garanțiile reale ale creditorilor terțului dobânditor, cu toate atributele pe care le conferă acestora, cum sunt dreptul de urmărire și dreptul de a fi plătiți cu prioritate din valoarea acelor bunuri, deci și înaintea reclamantului.

§4. Raporturile dintre debitor și terțul dobânditor cu care a încheiat actul declarat fraudulos de instanța de judecată^[1]

78. Așa cum am afirmat, sancțiunea aplicabilă actului fraudulos, care operează în urma admiterii acțiunii pauliene, constă în inopozabilitatea lui față de creditorul reclamant. Așadar, *actul este valabil și își produce efectele în raporturile dintre debitor și terțul dobânditor*. Bunul înstrăinat de debitor nu se mai întoarce în patrimoniul său, ci este definitiv înstrăinat în ceea ce îl privește pe debitor. Așa se explică faptul că ceea ce este în plus față de creanța creditorului urmăritor cu eventualele ei accesorii rămâne terțului urmărit. Debitorul nu are dreptul să încaseze eventualul excedent de valoare, care va putea fi urmărit de creditorii proprii ai terțului.

79. *Terțul dobânditor cu titlu oneros* care a plătit creditorul urmăritor sau, după caz, a fost evins de către acesta se poate întoarce împotriva debitorului printr-o *acțiune în regres potrivit dreptului comun*; această acțiune se întemeiază pe obligația de garanție născută în sarcina debitorului înstrăinător cu titlu oneros, care de cele mai multe ori îmbracă forma *garanției de evicțiune*^[2]. Dar, cum acțiunea este admisă, adeseori, deoarece creditorul nu își poate realiza creanța pentru motivul că debitorul și-a creat, prin actul de transfer de proprietate atacat, o stare de insolabilitate sau și-a agravat insolabilitatea existentă, terțul nu își va putea realiza în totul sau în parte dreptul său la despăgubire.

În ceea ce îl privește *pe terțul dobânditor cu titlu gratuit*, după ce îl plătește pe creditorul care l-a acționat sau este evins de acesta, *nu are drept de regres*, în principiu, împotriva debitorului

---

^[1] C. HAMANGIU, I. ROSETTI-BĂLĂNESCU, AL. BĂICOIANU, *op. cit.*, p. 363; M.N. COSTIN, *op. cit.*, p. 49-50.

^[2] Prin evicțiune se înțelege pierderea, în tot sau în parte, de către dobânditorul unui bun a dreptului de proprietate asupra aceluși bun, ca urmare a valorificării de către înstrăinător sau de o terță persoană a unui drept ce exclude, în totul sau în parte, dreptul dobânditorului asupra aceluiași bun. În legătură cu obligația de garanție contra evicțiunii în contractele cu titlu oneros, FR. DEAK, *Tratat de drept civil. Contracte speciale*, Ed. Actami, București, 1996, p. 57-65.

cu care a încheiat actul fraudulos pentru creditor; actul cu titlu gratuit, de regulă, nu generează o obligație de garanție în sarcina dispunătorului^[1]. Nu este însă exclus să poată totuși solicita *plata unor despăgubiri de la debitor*, dar numai pe temeiul și în condițiile răspunderii civile delictuale și dacă a fost de bună-credință.

§5. Efectul relativ și caracterul individual al acțiunii pauliene. Raporturile dintre creditorul reclamant și ceilalți creditori ai debitorului^[2]

80. Efectele admiterii acțiunii pauliene sunt relative; admiterea ei *profită exclusiv creditorului reclamant*, care a promovat-o. Actul atacat devine inopozabil numai față de acest creditor, care va putea urmări și executa valoarea patrimonială transmisă de debitorul său terțului dobânditor, ca și cum acea valoare nu ar fi ieșit niciodată din patrimoniul debitorului. Față de ceilalți creditori, care nu au promovat acțiunea pauliană și nu au făcut nici cerere de intervenție în procesul pornit de creditorul reclamant, actul își păstrează eficacitatea și bunul înstrăinat de debitor rămâne în patrimoniul terțului dobânditor; prin urmare, nu îl vor putea urmări pentru a-și realiza creanțele față de debitorul înstrăinător.

Așadar, acțiunea pauliană, spre deosebire de acțiunea oblică, *nu profită tuturor creditorilor*, ci exclusiv creditorului reclamant. Această importantă deosebire nu trebuie să surprindă. Acțiunea oblică permite creditorului să acționeze în numele debitorului său, ca și cum ar fi făcut-o el însuși; or, debitorul lucrează în interesul creditorilor săi, astfel încât efectul admiterii acțiunii promovate pe cale oblică, subrogatorie se produce față de sau în favoarea tuturor creditorilor săi. În acțiunea pauliană, dimpotrivă, creditorul exercită un drept propriu, individual și acționează în numele său personal. El nu reprezintă pe nimeni, nici pe debitorul său, nici

---

^[1] În actele cu titlu gratuit, obligația de garanție contra evicțiunii există în sarcina înstrăinătorului numai pentru evicțiunea provenită din faptul său personal – *idem*, p. 126.

^[2] C. HAMANGIU, I. ROSETTI-BĂLĂNESCU, AL. BĂICOIANU, *op. cit.*, p. 363-364; FR. TERRÉ, PH. SIMLER, Y. LEQUETTE, *op. cit.*, p. 1102.

pe ceilalți creditori care au rămas în pasivitate, în sensul că nici măcar nu au intervenit în proces.

Articolul 1562 noul C. civ. prevede cu claritate că „creditorul poate cere să fie declarate inopozabile actele juridice încheiate de debitor *în fraudă drepturilor sale (...)*” (s.n., D.D.). Acest text legal nu este singura justificare a efectului relativ al admiterii acțiunii pauliene. Explicația mult mai profundă trebuie căutată în natura sancțiunii actului juridic fraudulos, antrenată de admiterea acțiunii creditorului. Așa cum am mai arătat, sancțiunea nu constă în anularea aceluși act. Dacă ar fi așa, acțiunea pauliană exercitată de creditorul reclamant, în numele său personal, ar produce efecte colective, iar actul atacat ar fi desființat retroactiv, cu efecte *erga omnes*. Toți creditorii ar putea, astfel, profita de rezultatul acțiunii pauliene și urmări valoarea bunului înstrăinat fraudulos de debitor și reîntors în patrimoniul său. Numai că actul atacat pe cale pauliană nu este lovit de nulitate. El este declarat doar inopozabil față de creditorul reclamant, ceea ce este, de altfel, în conformitate cu principiul relativității autorității lucrului judecat. Pentru acest motiv, este logică soluția potrivit căreia actul atacat, a cărui validitate nu este pusă în discuție și nici afectată de admiterea acțiunii pauliene, rămâne în continuare opozabil față de ceilalți creditori, care nu pot profita de efectele acestuia.

81. Așa cum transpare din formulările și analizele de mai sus, ceilalți creditori ai debitorului însărcinat, victime ale fraudei acestuia, *pot interveni în procesul aflat în desfășurare*, pornit prin acțiunea pauliană intentată de creditorul reclamant^[1]. Dacă cererea lor de intervenție este admisă, se vor putea prevala și ei de inopozabilitatea actului fraudulos atacat și, în consecință, pentru realizarea drepturilor de creanță, vor intra în concurs cu creditorul care este autorul acțiunii introductive.

---

^[1] În legătură cu intervenția într-un proces și formele sale: V.M. CIOBANU, *op. cit.*, vol. I, p. 323-332; I. DELEANU, *op. cit.*, vol. I, p. 636-663. Fără îndoială că în acest caz este vorba despre intervenția voluntară a celorlalți creditori în procesul aflat în desfășurare, pornit de către creditorul autor al cererii introductive.

Secțiunea a 6-a. Natura juridică a acțiunii pauliene în dreptul privat. Delimitarea față de acțiunea în simulație. Forme particulare

§1. Natura juridică a acțiunii pauliene. Încercări de calificare și posibile soluții^[1]

82. Alături de acțiunea oblică, acțiunea pauliană este un important mijloc juridic prin care se asigură creditorilor posibilitatea de a-și realiza creanțele în virtutea dreptului de gaj general consacrat în favoarea lor de textul art. 2324 noul C. civ. Prin exercitarea acestei acțiuni se poate ajunge la sancționarea fraudei în dreptul civil, numită în acest caz *fraudă pauliană*. Astfel, pe când prin acțiunea oblică creditorii își pot apăra gajul general în cazul în care debitorul refuză sau neglijează pur și simplu să exercite drepturile și acțiunile sale patrimoniale, acțiunea pauliană este un mijloc juridic și mai eficace, deoarece le permite creditorilor ca în mod individual să se apere împotriva consecințelor prejudiciabile ale comportamentului fraudulos al aceluiași debitor și să își realizeze creanțele prin urmărirea tertului dobânditor care a contractat cu debitorul.

Ajungând la sfârșitul analizei pe care am consacrat-o acestui mijloc juridic, este necesar și oportun ca, în cunoștință de cauză, să încercăm a decela natura juridică a acțiunii pauliene. Problema poate fi pusă în discuție din cel puțin două puncte de vedere. În primul rând, trebuie răspuns la întrebarea dacă ea este o acțiune personală sau o acțiune reală. Răspunsul de principiu este acela că *suntem*

---

^[1] În legătură cu discuțiile referitoare la natura juridică a acțiunii pauliene: D. ALEXANDRESCO, *Explicațiune teoretică și practică a dreptului civil român*, vol. I, Tipografia Națională, Iași, 1900, p. 254-255; C. HAMANGIU, I. ROSETTI-BĂLĂNESCU, AL. BĂICOIANU, *op. cit.*, p. 351-352; T.R. POPESCU, P. ANCA, *op. cit.*, p. 352-353; C. STĂTESCU, C. BÎRSAN, *op. cit.*, p. 310-311; M.N. COSTIN, *op. cit.*, p. 46-48; L. POP, *op. cit.*, p. 421-422; I. ADAM, *op. cit.*, p. 578-579; M. PLANIOL, G. RIPERT, *op. cit.*, tome VII, p. 270-274; H. ET L. MAZEAUD, J. MAZEAUD, FR. CHABAS, *op. cit.*, p. 1068-1069; B. STARCK, H. ROLAND, L. BOYER, *op. cit.*, p. 329-330; FR. TERRÉ, PH. SIMLER, Y. LEQUETTE, *op. cit.*, p. 1078-1080; C. LARROUMET, *op. cit.*, p. 273-274.

în prezența unei acțiuni personale, cu toate consecințele pe care o astfel de calificare le antrenează. Totuși, pot fi constatate și deosebiri de calificare atunci când prin acțiunea pauliană se atacă un act fraudulos prin care debitorul a transmis sau a constituit în favoarea unui terț un drept real asupra unui bun de-al său. Majoritatea autorilor consideră că acțiunea pauliană este, și în acest caz, o acțiune personală. Sunt însă autori care apreciază că ar fi vorba despre o acțiune mixtă: personală și reală^[1]. Ne alăturăm, fără rezerve, opiniei majoritare. Este așa, pentru că acțiunea pauliană este totuși un atribut al gajului general, care nu conferă creditorului un drept real asupra bunurilor debitorului privite în individualitatea lor. Gajul general are ca obiect suma tuturor valorilor active prezente și viitoare din patrimoniul debitorului. De asemenea, nu trebuie ignorat faptul că acțiunea pauliană este fondată pe un drept de creanță al creditorului reclamant, care este, fără îndoială, un drept personal. Or, un drept personal este și poate fi însoțit numai de o acțiune personală.

83. Problema naturii juridice a acestui mijloc juridic aflat la îndemâna creditorilor unei persoane poate fi însă pusă în discuție și în relația sa cu alte instituții sau mijloace juridice ale dreptului civil, cunoscute și apropiate, cel puțin la prima vedere, de acțiunea pauliană. În acest context, pe terenul fertil al controverselor doctrinare au fost propuse mai multe soluții și calificări.

Multă vreme s-a considerat de către unii autori de prestigiu că acțiunea pauliană este o acțiune în anulare specială, al cărei scop este desființarea cu efecte retroactive a actului fraudulos încheiat între debitor și o terță persoană, pentru ca bunul înstrăinat să fie restituit în patrimoniul debitorului, liber de orice sarcini^[2]. O astfel de calificare, la prima vedere, se putea justifica legal prin invocarea art. 562 și art. 699 C. civ. 1864, texte în care era folosit expres termenul de „anulare” a renunțării la dreptul de uzufruct și, respectiv, a renunțării la moștenire în fraudă creditorilor. Totuși, cele două

---

[1] A se vedea H. ET L. MAZEAUD, J. MAZEAUD, FR. CHABAS, *op. cit.*, p. 1068; Y. BUFFELAN-LANORE, *Droit civil. Deuxième année*, 11e éd., Armand Colin, Paris, 2008, p. 173.

[2] M. PLANIOL, G. RIPERT, *op. cit.*, p. 272-274; H. ET L. MAZEAUD, J. MAZEAUD, FR. CHABAS, *op. cit.*, p. 1069.